

КАФЕДРА ПРАВОЗНАВСТВА

Кафедра правознавства в Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г.Короленка була створена у вересні 2004 року на базі історичного факультету з ініціативи його декана – професора Кравченка Петра Анатолійовича. Така потреба виникла у зв'язку з необхідністю якісної підготовки фахівців напряму підготовки «Історія», спеціалізації «Правознавство» та забезпечення викладання низки правничих курсів для майбутніх учителів інших спеціальностей. Це наймолодша кафедра факультету не лише за часом створення, а й за середнім віком викладачів – 37 років. Сьогодні на кафедрі працюють 4 кандидати наук, 3 доценти, 5 із 9 викладачів мають вищу юридичну освіту.

Першим кроком у цьому напрямку стало відкриття спеціалізації «Право» в тодішньому педінституті, коли в 1986-1987 навчальному році було здійснено набір студентів за подвійною спеціальністю, котрі здобували кваліфікацію «Вчитель історії, суспільствознавства та правознавства». До того часу відбувалася підготовка студентів, котрі отримували кваліфікацію «Вчитель історії та суспільствознавства». Слід зазначити, що тоді навчальна дисципліна мала назву «Радянське право». Окрім цього курсу, що як обов'язковий викладався на всіх факультетах, на історичному факультеті вивчалися такі правничі курси: «Методика викладання радянського права», «Теорія держави і права», «Радянська держава і право», «Історія правових і політичних вчень», вивчалися такі галузі права як адміністративне, земельне, цивільне право і процес, сімейне, трудове, кримінальне, забезпечення законності та правопорядку в СРСР. Введення нової спеціальності потребувало підготовлених кадрів викладачів з правознавчих дисциплін. Поповнення кадрів відбувалося двома шляхами: залучення нових кадрів та перекваліфікація вже існуючих. На початку 1990-их років викладання правничих курсів забезпечували А.М.Утіралова і С.В. Захлестун, котрі мали юридичну освіту. Тривалий час в університеті працювала Н.І. Романенко, котра віддала нашому навчальному закладу 35 років свого життя, половину з яких викладала курс «Правознавство» на всіх факультетах.

Перший склад викладачів новоствореної кафедри правознавства. Фото 2005 р.

Відсутність спеціалізованої кафедри призвела до того, що викладання правничих дисциплін забезпечували в різний час різні кафедри, зокрема, кафедра соціально-політичних дисциплін (згодом політичної історії, згодом історії України), всесвітньої історії, політекономії. Звісно, це ускладнювало роботу викладачів відсутністю єдиного підходу та єдиних вимог до підготовки фахівців. Разом з цим, уведення нової спеціальності дало перші результати з виховання власних викладацьких кадрів. Саме серед перших випускників нової спеціальності був Б. М. Бездідько, нині старший викладач кафедри.

Збільшення правових дисциплін, поява досвідчених викладачів та висока популярність цієї спеціалізації абітурієнтів викликали необхідність створення спеціалізованої кафедри, що й відбулося у 2004 році. З часу створення кафедру очолювала д.ю.н., проф. Г. В. Лаврик (2004-2007 рр.), упродовж 2007-2008 років завідувачем була к.і.н., доц. Г. В. Терела, з 2008 року на чолі кафедри – к.і.н., доц. Т. В. Жалій.

Колектив кафедри правознавства забезпечує навчально-методичний супровід правничих дисциплін для всіх напрямків підготовки з вибіркових дисциплін «Основи конституційного права», «Правознавство» (освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»), «Конституційного права України», «Чинники успішного працевлаштування за фахом» («спеціаліст»), «Правові основи здійснення освітньої діяльності», «Чинники успішного працевлаштування за фахом» («магістр»). Колектив кафедри правознавства забезпечує викладання дисциплін навчального плану напряму підготовки – «Історія», спеціалізації «Правознавство». Для вивчення студентам пропонується широкий спектр правничих курсів. До них належать: теорія держави і права, історія

держави і права України, історія держави і права зарубіжних країн, римське право, порівняльне правознавство, екологічне право України, конституційне право України, кримінальне право і процес, міжнародне право, судові й правоохоронні органи, адміністративне право, сімейне право, правові основи освітянської діяльності, методика викладання правознавства, правознавство, трудове право, криміналістика, екологічне право, правове регулювання соціальної політики в Україні, цивільне право і процес. Викладання навчальних курсів здійснюється на основі авторських навчальних програм, розроблених викладачами та затверджених вченою радою університету. У зв'язку із запровадженням кредитно-модульної системи організації навчального процесу до всіх курсів викладачі розробили методичне забезпечення, яке включає навчальну програму курсу, конспекти лекцій, плани семінарських занять, методичні рекомендації для підготовки до семінарських занять, питання для самостійної роботи студентів, індивідуальні навчально-дослідні завдання, списки навчальної, наукової, нормативної літератури, питання для самоконтролю студентів. Безумовним досягненням колективу кафедри є підготовка навчального посібника «Правознавство» з грифом МОН України (доц. – К.Б. Пивоварська).

Наукова робота сьогодні є пріоритетним напрямком діяльності викладачів. За період існування кафедри відбулося обговорення та захист таких дисертацій: К. Б. Пивоварська «Вірменська національна меншина в Україні у 20-30-ті роки XX ст.» (2005 рік); Т. В. Жалій (Нагорна) «Духовні християни в Україні наприкінці XVIII – у першій половині XIX століть» (2007 рік); В.В. Нагорний «Правове регулювання діяльності релігійних течій православного походження в Україні наприкінці XVIII – на початку XX століття» (2013 рік). Кількість публікацій викладачів у 2013 році – 33 одноосібні статті у фахових та закордонних виданнях: «Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету», серія «Юриспруденція», «Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова», Електронне наукове фахове видання «Порівняльно-аналітичне право», «Науковий вісник Херсонського державного університету», серія «Юридичні науки», «Международный научно-практический правовой журнал «Закон и жизнь» (Республіка Молдова).

Студентська наукова робота зорганізована шляхом залучення студентів до проблемних груп з альтернативної тематики: «Актуальні проблеми методики викладання правничих курсів у ЗНЗ та ВНЗ України», «Актуальні проблеми трудового законодавства», «Докази й доказування у вітчизняному процесуальному праві», «Актуальні питання правозахисного руху в Україні». Результатом такої співпраці є студентські публікації в наукових виданнях, матеріали конференцій (74 студентські статті за результатами 2013 року).

Традиційною стала Всеукраїнська студентська науково-практична конференція «Правозахисний рух в Україні: історія та сучасність», яка всьоме відбулася 09 квітня 2014 року. Найвищим досягненням студентської науки стала участь у II турі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт випускниць історичного факультету Валентини Мусієнко

(наук. кер. – ст. викл. О. О. Штепа) та Марини Діденко (наук. кер. – доц. Т. В. Жалій), що проводився на базі юридичного факультету Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (м. Луцьк, 2013).

Важливою видається навчально-методична діяльність колективу кафедри, тому забезпечується належний методичний рівень викладання курсів за кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Викладачі кафедри розробили методичні рекомендації, які включають навчальні програми, робочі навчальні програми, плани семінарських і практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи, типові завдання для проведення ректорського контролю, бази ККР, банк тестів, перелік літератури, контрольні запитання з усіх дисциплін навчальних планів (його варіативної та інваріативної частин). На внутрішньому сай-

**Завідувач кафедри
правознавства, кандидат
історичних наук, доцент
Т.В.Жалій**

ті університету розміщені необхідні для студентів навчально-методичні вказівки для вивчення правничих курсів, згідно затвердженого графіка здійснюється їх індивідуальне консультування, надання правової допомоги в рамках функціонування осередку «Юридичної клініки». Особливістю запровадження інноваційних технологій на кафедрі правознавства є поступовий процес застосування кейс-технологій, широке використання дидактичних матеріалів, збірників юридичних задач, правових ситуацій, робота з офіційними інтернет-сайтами органів державної влади та місцевого самоврядування.

Потужним є напрямок виховної роботи, що реалізується в різних його формах: просвітницькій, навчальній, науковій, методичній. Різноманітні заходи, лекторії, круглі столи, мета яких – підвищення рівня правової культури, подолання випадків правового нігілізму в молодіжному середовищі – систематично проводяться з ініціативи викладачів та студентів. Урочисто й невимушено відбуваються щорічні святкування Дня юриста (жовтень), Дня толерантності (листопад), Міжнародного дня прав людини (грудень), Дня захисту прав дитини (червень). Викладачі кафедри є кураторами академічних груп історичного факультету, беруть участь у загальноуніверситетських і факультетських заходах. Спрямованість заходів – правове, громадянське виховання молоді, формування правосвідомості, сприяння становленню активної громадянської позиції студентів.

Традиційними є заходи правничої тематики, які проводяться в рамках Днів історичного факультету: зустрічі з працівниками правоохоронних органів, екскурсії до судових органів, ви-

Колектив кафедри правознавства. Жовтень 2014 р.

конавчої та кінологічної служб, брейн-ринг для студентів V курсу – майбутніх учителів правознавства на тему «Я вмію й можу захищати свої права», круглий стіл для студентів I курсу «Мої права й обов'язки студента».

Викладачі кафедри долучаються до просвітницької роботи спільно з місцевими органами влади та громадськими організаціями, науковими керівниками учнівських наукових робіт школярів-членів МАН (Б.М. Бездітько, К.Б. Пивоварська, Т.В. Жалій). Викладачі кафедри є членами журі III етапу Всеукраїнської олімпіади з правознавства.

Завідувач кафедри у 2014 році взяла участь в оцінюванні учнівських робіт IV етапу Всеукраїнської олімпіади з історії у м. Полтаві.

Кафедра працює над удосконаленням системи моніторингу якості освіти на виконання «Програми дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України», організовує просвітницькі заходи для реалізації положень «Програми правової освіти населення полтавської області 2011-2015 років». З метою підвищення науково-теоретичного та методичного рівнів викладання навчальних курсів проводяться відкриті заняття. Протягом кожного навчального року відбуваються засідання кафедри, де обговорюються актуальні питання методики викладання правничих дисциплін та навчальної, наукової й виховної робіт. Кафедральні методичні семінари присвячені особливостям організації навчального процесу з вивчення правознавства в середній та вищій школах. Викладачі оперативно реагують на зміни навчальних програм у ЗНЗ з предметів «Правознавство. Практичний курс», «Практичне право», «Ми – громадяни України», «Права людини» та вносять відповідні корективи до тих дисциплін, які вони викладають.